

Program LIFE

- zapowiedź Naboru 2023

Karolina Wądołowska
Główny Specjalista
Wydział ds. LIFE

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Wprowadzenie do LIFE

Program LIFE 2021 - 2027

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Obszar ŚRODOWISKO

Podprogram:
Przyroda
i różnorodność
biologiczna

2,143 mld euro

Podprogram:
Gospodarka o obiegu
zamkniętym
i jakość życia

1,345 mld euro

Obszar KLIMAT

5,432 mld euro

Podprogram:
Łagodzenie zmian
klimatu i dostosowanie
się do jego zmian

0,947 mld euro

Podprogram:
Przejsście na czystą
energię

0,997 mld euro

- 1. Wsparcie LIFE w ramach unijnych dyrektyw ptasiej i siedliskowej**
- 2. Wsparcie LIFE w ramach rozporządzenia w sprawie inwazyjnych gatunków obcych**
- 3. Wsparcie LIFE w ramach Europejskiej Strategii Bioróżnorodności do 2030 r.:**
 - utworzenie spójnej sieci obszarów chronionych (osiągnięcie celu 30% i 10%)
 - wdrażanie unijnych celów w zakresie przywracania właściwego stanu przyrody w odniesieniu do gatunków i siedlisk przyrodniczych
 - odtwarzanie zdegradowanych i bogatych w węgiel ekosystemów; zapobieganie klęskom żywiołowym i ograniczanie ich skutków
 - poprawa żywotności i odporności lasów gospodarczych
 - odwrócenie spadku liczebności zapylaczy
 - przywracanie przyrody na gruntach rolnych
 - zazielenianie obszarów miejskich i podmiejskich
 - pomiar i integrowanie wartości przyrody
- 4. Zapewnienie zgodności ze środowiskiem przyrodniczym i dostęp do systemu sprawiedliwości**

Podprogram:
Gospodarka o obiegu
zamkniętym
i jakość życia

Tematyka projektów priorytetowych

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

- **Gospodarka o obiegu zamkniętym**
- **Powietrze**
- **Woda**
- **Gleba**
- **Hałas**
- **Środki chemiczne**
- **Zarządzanie i informacja w zakresie środowiska**

Odzyskiwanie zasobów z odpadów

- Wdrażanie innowacyjnych rozwiązań wspierających materiały, komponenty lub produkty z recyklingu
- Identyfikacja, śledzenie, separacja, zapobieganie i odkażanie odpadów zawierających substancje niebezpieczne

Gospodarka o obiegu zamkniętym a środowisko

- Wdrożenie modeli lub rozwiązań biznesowych i konsumpcyjnych w celu wspierania łańcuchów wartości

Podprogram:
**Łagodzenie zmiany klimatu
i przystosowanie się do
niej**

Tematyka projektów priorytetowych

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

- **Łagodzenie zmian klimatu**
- **Adaptacja do zmian klimatu**
- **Zarządzanie i informacja**

- ✓ Rozwój polityki adaptacyjnej oraz strategie i plany adaptacyjne;
- ✓ Najnowocześniejsze narzędzia i rozwiązania w zakresie adaptacji;
- ✓ Naturalne rozwiązania w zarządzaniu lądem, wybrzeżami i obszarami morskimi;
- ✓ Przystosowywanie miast i regionów do zmiany klimatu, odporność na klimat i odporność infrastruktury i budynków;
- ✓ Gospodarka wodna;
- ✓ Gotowość na ekstremalne zjawiska pogodowe;
- ✓ Instrumenty finansowe, innowacyjne rozwiązania i współpraca publiczno-prywatna w zakresie danych dotyczących ubezpieczeń i strat.

- ☐ **Tworzenie ram polityki** krajowej, regionalnej i lokalnej wspierających przejście na czystą energię
 - ☐ Budowanie zdolności władz publicznych
 - ☐ Wspieranie przepisów wykonawczych prawodawstwa i strategii UE
 - ☐ Zarządzanie i wsparcie kształtowania polityki UE
- ☐ Przyspieszenie **wdrażania technologii, cyfryzacji, nowych usług i modeli biznesowych** oraz doskonalenie powiązane z **poprawą umiejętności zawodowych na rynku**
 - ☐ Wspieranie fali renowacji i transformacji energetycznej budynków
 - ☐ Wspieranie transformacji energetycznej w przemyśle i sektorach usług
 - ☐ Zapewnienie odpowiednich umiejętności na rynku w zakresie transformacji energetycznej
 - ☐ Wspieranie neutralności klimatycznej w ciepłownictwie i chłodnictwie
 - ☐ Umożliwienie usług innowacyjnych, inteligentnych i integrujących sektor na potrzeby przejścia na czystą energię
 - ☐ Cyfryzacja umożliwiająca transformację energetyczną: usprawnienie skutecznego wdrażania polityki i nadzoru rynku za pomocą innowacyjnych środków cyfrowych

Dlaczego właśnie LIFE?

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

- możliwość przetestowania innowacyjnego rozwiązania pro-środowiskowego...
- ...ale również opłacalnego komercyjnie (close to market)
- środki na rozpowszechnienie (wypromowanie) nowego rozwiązania
- do 95% bezzwrotnego dofinansowania (KE + NFOŚiGW)
- dofinansowanie KE nie jest pomocą publiczną!
- środki na przygotowanie projektów: Granty na Eurogranty (PARP), jeśli nie to Inkubator wniosków LIFE (NFOŚiGW)

*Projekty te mogą mieć charakter **close-to-market** (tzn. w celu nie tylko generowania ulepszonych rozwiązań środowiskowych, ale także dbałości o ich adaptację w społeczeństwie w ogóle, a bardziej szczegółowo - w gospodarce poprzez przyjęcie strategii jednoznacznie ukierunkowanej na rynek). W tym przypadku, wnioskodawcy muszą podać we wniosku konkretne informacje związane z funkcjonowaniem rynku (takie, jak planowana wydajność produkcji, rynek referencyjny, wydajność ekonomiczna itd.)*

Jaki musi być „Projekt”, aby być „Projektem LIFE”?

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

- Rozwiązywanie problemu środowiskowego istotnego dla Europy
- Innowacyjny / demonstracyjny
- Dojrzałość technologiczna (od TRL 5 - 8)
- Wartość dodana dla Europy polegająca na zademonstrowaniu/opracowaniu polityk lub celów UE
- Duży wpływ na środowisko, gospodarkę i społeczeństwo w Europie
- Mierzalne cele środowiskowe
- Wyniki projektu muszą być możliwe do wykorzystania, powielania i przenoszenia
- Plan zastosowania w przyszłości: opłacalność ekonomiczna usługi rynkowej, technologii lub produktów
- Trwałość projektu zadeklarowana już we wniosku
- Dostosowanie do obszarów priorytetowych LIFE i polityk europejskich

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

WYBRANE POLSKIE SAMORZĄDOWE PROJEKTY LIFE

LIFE dla polskich samorządów

PROJEKT ZINTEGROWANY LIFE

„WDRAŻANIE PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA
DLA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO –
MAŁOPOLSKA W ZDROWEJ ATMOSFERZE”

Efekty projektu

POZYSKANE DOFINANSOWANIE: 1 mld €

- ✓ 84 mln € na wymianę starych kotłów
- ✓ 231 mln € na termomodernizację budynków
- ✓ 163 mln € na odnawialne źródła energii
- ✓ 510 mln € na transport niskoemisyjny
- ✓ 9 mln € na inne działania

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Beneficjent:

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Koszt projektu:

16,25 mln euro

(78% dotacji KE i NFOŚiGW)

Środki komplementarne:

ponad 1 mld euro

Wybrane działania:

- stworzenie i utrzymanie sieci wyszkolonych w zakresie ochrony powietrza i zarządzania energią ekodoradców w 62 małopolskich gminach;
- utworzenie Centrum kompetencji;
- wsparcie wdrożenia zakazu stosowania paliw stałych do ogrzewania w Krakowie;
- monitoring efektów wdrażania Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego;
- przeprowadzenie licznych antysmogowych kampanii informacyjnych i edukacyjnych.

LIFE dla polskich samorządów.

Beneficjent:

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Koszt projektu:

16,41 mln euro

(95% dotacji KE
i NFOŚiGW)

Środki komplementarne:

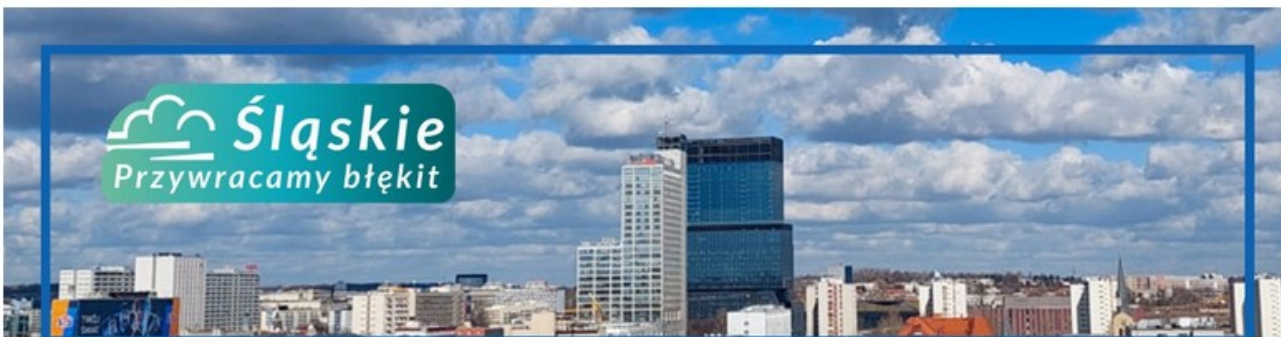
ok. 1,1 mld euro

Wybrane działania:

- niskoemisyjna transformacja rynku urządzeń grzewczych, w tym producentów, projektantów i instalatorów;
- ustanowienie sieci doradców ds. klimatu i środowiska w powiatach małopolskich;
- utworzenie Centrum kompetencji - wsparcia szkoleniowe i baza wiedzy dla władz powiatowych, gminnych, przygotowania projektów pilotażowych w zakresie klastrów energetycznych, spółdzielni energetycznych, biogazowni rolniczych, wykorzystania biomasy odpadowej;
- kampanie medialne, edukacyjne i informacyjne;
- utworzenie platformy transferu wiedzy.

LIFE dla polskich samorządów.

Nabory na ekodoradców

89 ekodoradców będzie najważniejszą częścią projektu "Śląskie. Przywracamy błękit"

2022-03-01 | tagi: Przywracamy błękit,

[zobacz więcej →](#)

Wręczono Certyfikaty Partnerskie „Śląskie. Przywracamy błękit”

W projekcie bierze udział 89 partnerów

2022-02-22 | tagi: Przywracamy błękit,

[zobacz więcej →](#)

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Beneficjent:

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

Koszt projektu:

16,41 mln euro

(95% dotacji KE i NFOŚiGW)

1 stycznia 2022 roku – 31 grudnia 2027 roku

Środki komplementarne:

ok. 1,3 mld euro

Wybrane działania:

- Wsparcie realizacji działań naprawczych POP,
- Rozwój know-how, narzędzi, metod i działań demonstracyjnych,
- Wsparcie dla władz lokalnych,
- Wzrost świadomości ekologicznej

Projekt zintegrowany LIFE „Śląskie. Przywracamy błękit”. Kompleksowa realizacja Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego realizowany jest przy dofinansowaniu z Programu LIFE Unii Europejskiej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
LIFE20 IPE/PL/000007 - LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY

LIFE-IP LIFE AFTER COAL PL – Wdrażanie Strategii na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040

Beneficjent:

Województwo Wielkopolskie

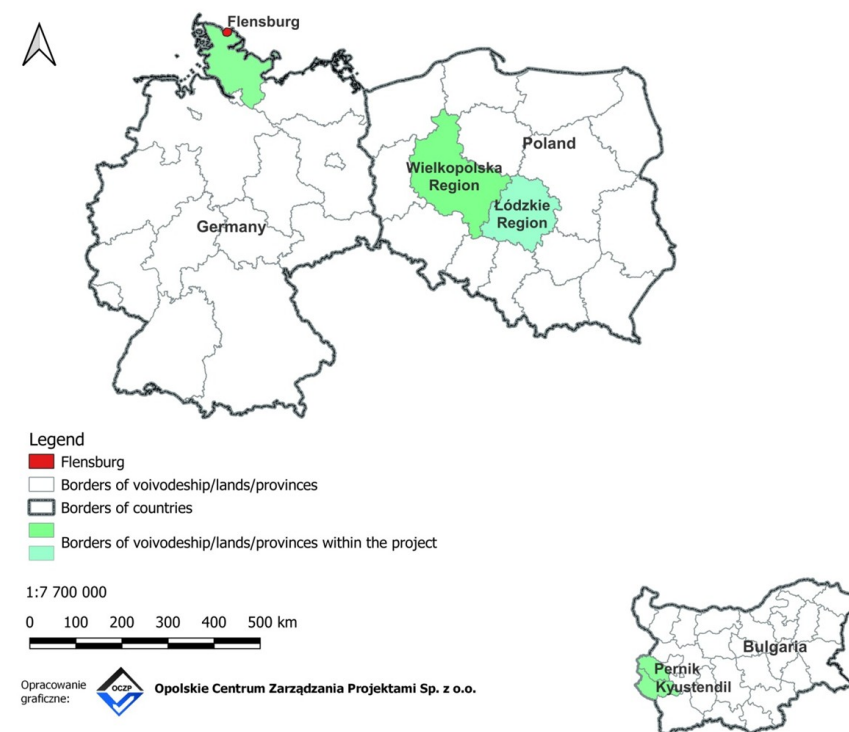
Koszt projektu: **17,67 mln euro**
(w tym: 95% dotacji KE i NFOŚiGW)

Środki komplementarne: ok. 5,5 mld euro

Czas trwania projektu: 1.01.2023 – 31.12.2031 (9 lat)

Wybrane działania:

- Wzmocnienie kadrowe i kompetencyjne zespołu koordynującego transformację klimatyczną w UMWW i ARR
- Wzmocnienie organów administracji samorządowej (Doradcy Klimatyczni w JST, studia podyplomowe, wyposażenie stanowisk pracy, system monitorowania JP)
- Baza danych i system IT do ocen energetycznych, przygotowywania projektów termomodernizacyjnych nieruchomości, raportowanie wyników
- 33 zintegrowane z RSCN WW 2040 lokalne plany na rzecz energii, transportu i klimatu w formie elektronicznych baz danych (na poziomie powiatu i gminy)

LIFE dla polskich samorządów

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Beneficjent:
Województwo Opolskie

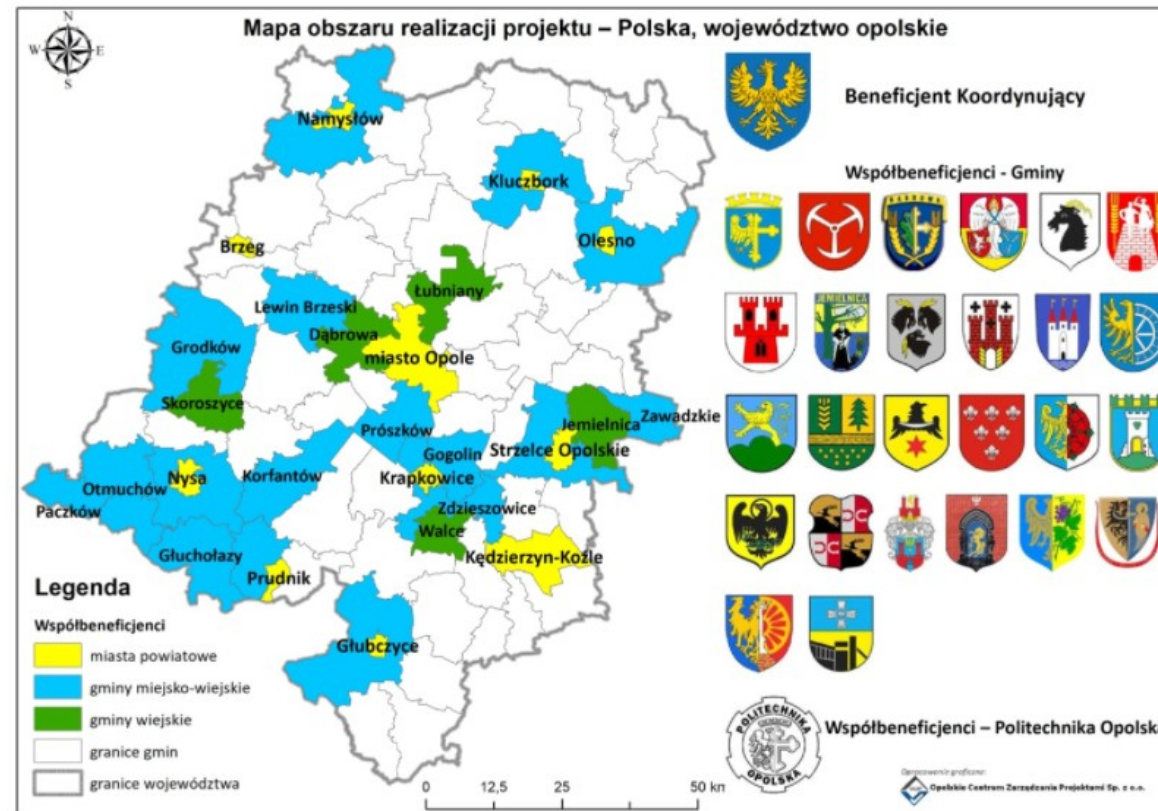
Koszt projektu:
3,02 mln euro
(w tym: 93% dotacji KE i NFOŚiGW)

Wybrane działania:

- zaprojektowanie programu kształcenia kompetencji Koordynatora POP i przeprowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie problematyki jakości powietrza,
- budowa systemu informatycznego do monitorowania, raportowania i aktualizowania POP i zasilenie systemu danymi,
- uruchomienie sieci silnie rozproszonego regionalnego monitorowania jakości powietrza w czasie zbliżonym do rzeczywistego oraz modelowania w sposób spójny w każdej gminie woj. opolskiego.

OPOLSKIE

Partnerzy projektów zagranicznych

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Nr projektu LIFE	Tytuł	Wnioskodawca	Całkowity koszt [euro]	Środki KE [euro]	Środki NFOŚiGW [PLN]
LIFE20 IPC/CZ/000004	IP LIFE dla Adaptacji Terenów Pogórnich [COALA]	Województwo Śląskie	702 160	421 296	1 138 562
LIFE20 IPC/LT/000002	Poprawa efektywności energetycznej na Litwie	Gmina Puńsk	124 079	74 447	203 389
LIFE20 CCA/BE/001710	Czynnik ludzki: Adaptacja miast na potrzeby Jutra	Gmina Miejska Kraków	817 442	396 996	1 471 395
LIFE18 ENV/CZ/000374	Innowacyjna technologia oparta na zastosowaniu mokradeł do uzdatniania wody zanieczyszczonej pestycydami	Miasto Jaworzno	343 890	157 500	507 963

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

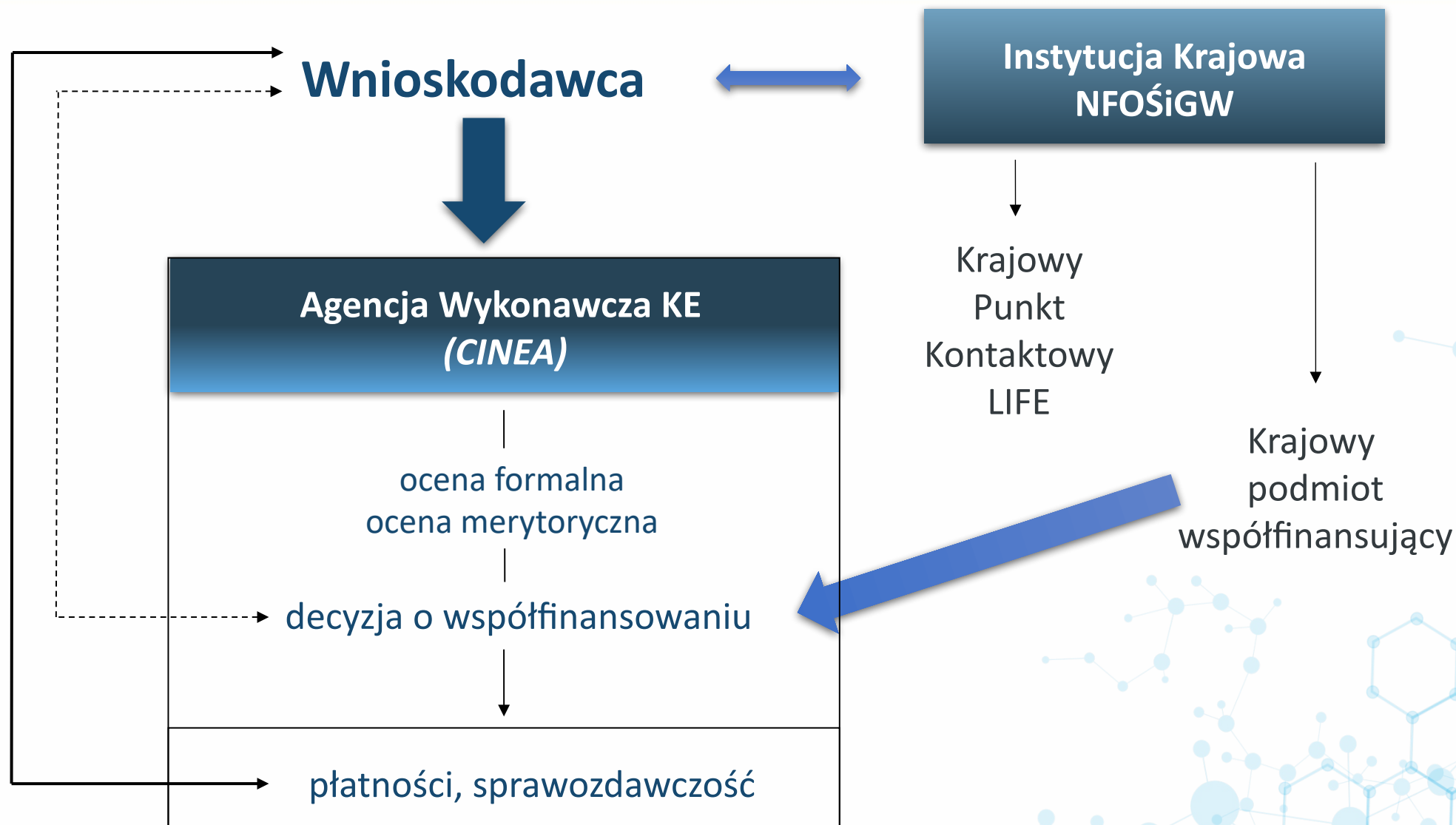
ROLA NFOŚiGW WE WDRAŻANIU LIFE

Podział funkcji

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

Współfinansowanie Programu LIFE

- Dofinansowanie projektów LIFE ze środków krajowych w formie dotacji i/lub pożyczki)

- zwiększenie konkurencyjności polskich wniosków do **Programu LIFE**
- zbudowanie kompetencji do właściwego przygotowania i prowadzenia projektów

LIFE

Inkubator wniosków LIFE

Finansowanie przygotowania projektów / wniosków LIFE do KE – do 80 tys. zł ale nie więcej niż 0,6% wartości zaakceptowanych przez KE kosztów kwalifikowanych

Bezzwrotny grant wypłacany w 4 lub 5 transzach

- zwiększenie zainteresowania **Programem LIFE** przez potencjalnych wnioskodawców
- zwiększenie pozyskiwania i wykorzystywania środków z **Programu LIFE**

LIFE Support

- eKonsultant LIFE
Wsparcie merytoryczne specjalistów NFOŚiGW w przygotowaniu projektów i wniosków do KE (telefoniczne, mailowe oraz osobiste)
- Szkolenia
- Warsztaty
- Webinaria dla potencjalnych wnioskodawców

Finansowanie projektów LIFE

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

KOMISJA EUROPEJSKA:

- Dotacja od **60%** do **95%** kosztów kwalifikowanych

NFOŚiGW:

- Dotacja do **35%*** kosztów kwalifikowanych

- Pożyczka

- na wkład własny
- na zapewnienie płynności finansowej

** Nabory 2023-2024, do 30% dla podmiotów spoza sektora finansów publicznych, w kolejnych naborach dalsze zmniejszanie intensywności*

- Inkubator wniosków LIFE - do 80 tys. zł na przygotowanie projektu / wniosku do LIFE

LIFE dla samorządów

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

O Funduszu Aktualności Baza

[Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej](#) > [Oferta finansowania](#) > [Środki unijne](#) > [P](#)

[Powrót](#)

Aktualności LIFE

30.03.2022

Jak polskie i europejskie samorządy skorzystały ze środków Programu LIFE? – za nami webinarium „Program LIFE dla samorządów”

29.03.2022

Zapraszamy na drugie z serii webinarium poświęconych tematyce aplikowania do Inkubatora Wniosków LIFE

[Newsletter - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - Portal Gov.pl \(www.gov.pl\)](#)

Zapisz się na newsletter

1. Wskaż interesujące Cię kategorie *

Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

- ☐ Aktualności
- ☐ Nabory wniosków
- ☐ Edukacja
- ☐ Program LIFE
- ☐ Środki norweskie i EOG

ny się spodziewać w FE w 2023?

iną opublikowane najnowsze
ekty zintegrowane (Strategic
ts (SIPs)) oraz strategiczne
nicze (Strategic Nature Projects
trzymają finansowanie LIFE w
2021 roku.

iW wspomogą MON przy esortowego systemu rody

owe dla Ministerstwa Obrony
l) przy realizacji projektu
ządzenia obszarami Natura 2000
ikowych wyniesie prawie 7 mln zł

(ok. 2,7 mln zł z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz 4 mln zł z LIFE). Pozwoli to do końca 2024 r. utworzyć

LIFE dla samorządów

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

1,41 tys. subskrybentów

SUBSKRYBUJ

GLÓWNA

VIDEO

PLAYLISTY

SPOŁECZNOŚĆ

KANAŁY

INFORMACJE

Wszystkie playlisty ▾

LIFE 2022

#LIFE webinarium 2022.03.11
„Europejskie klimatyczne...

Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
Updated 3 days ago
VIEW FULL PLAYLIST

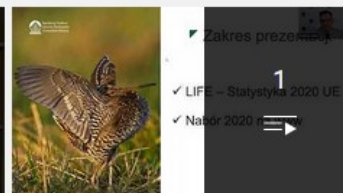
#LIFE webinarium 2022.03.03
„Program LIFE dla samorządów”

Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
Updated 5 days ago
VIEW FULL PLAYLIST

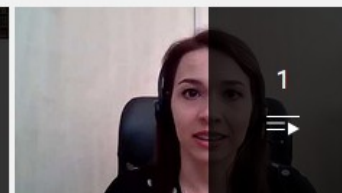
#LIFE webinarium 2022.02.25
„Europejskie środowiskowe...

Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
VIEW FULL PLAYLIST

#LIFE webinarium 2022.02.24
EUROPEJSKIE PRZYRODNICZE...

Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
VIEW FULL PLAYLIST

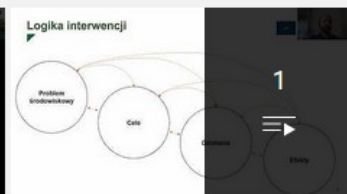
#LIFE webinarium 2022.03.22
„Inkubator wniosków LIFE 2022...

Narodowy Fundusz Ochrony Środowi...
Updated today
VIEW FULL PLAYLIST

LIFE 2021

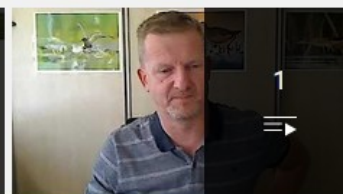
#LIFE webinarium 2021.10.06
„Pisanie wniosku LIFE 2021 / ...

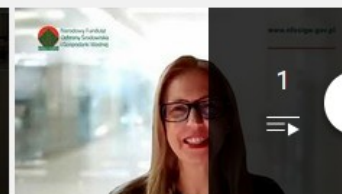
#LIFE webinarium 2021.10.05
„Konstruowanie Projektu LIFE - ...

#LIFE webinarium 2021.10.05
„Konstruowanie Projektu LIFE - ...

#LIFE webinarium DT LIFE
2021.09.07 „Dzień tematyczny...

#LIFE webinarium DT LIFE
2021.09.06 „Dzień tematyczny...

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

PLANOWANE TERMINY w 2023 r.

Planowane terminy naborów w 2023 r.

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Program LIFE 2023 (prowadzone przez KE)

Publikacja zaproszeń do składania wniosków:
Planowana w kwietniu 2023 r.

Przewidywane terminy składania wniosków:
Projekty dotyczące działań standardowych
(SAP)

NAT/ENV/CLIMA

Data - wrzesień 2023 r.

Inne działania (OA)

Przejęcie na czystą energię - CET

Październik 2023 r.

Inkubator wniosków LIFE w 2023 r.

Planowana data uruchomienia naboru – luty/marzec 2023 r.
(projekty SAP)

Planowana data zakończenia naboru – maj 2023 r.

Powodzenia!

Krajowy Punkt Kontaktowy

(projekty przyrodnicze)
tel. (22) 45-95-922

(projekty środowiskowe i klimatyczne)
tel. (22) 45-95-924

email:
life@nfosigw.gov.pl
ekonsultantLIFE@nfosigw.gov.pl

Narodowy Fundusz Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej
ul. Konstruktorska 3a
02-673 Warszawa

Narodowy Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej